

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Miljøvernnavdelingen
Postboks 4710 Sluppen
7468 Trondheim
Tlf. 73 19 90 00

Rapport

Nr. 2 – 2016

TITTEL Forvaltningsplan for Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde i Åfjord kommune 2016-2026	DATO 29.02.2016
FORFATTER/SAKSBEHANDLER Rådgiver Kjersti Misfjord	ANTALL SIDER 39
ANSVARLIG SIGNATUR Stein-Arne Andreassen 	OPPLAG 60
EKSTRAKT Rapporten inneholder en forvaltningsplan som skal ivareta verneformålet for Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde, samt sikre en forutsigbar og enhetlig forvaltning av verneområdet ved å gi konkrete retningslinjer, sette mål og foreslå tiltak. Forvaltningsplanen sier først noe om naturverdiene og bruken av område, deretter trusler mot verneverdiene, bevaringsmål med planlagt skjøtsel og tiltak, retningslinjer for brukerinteresser og generelle retningslinjer for saksbehandling.	

STIKKORD

KEYWORDS

Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde Forvaltningsplan Tindved Flygesand Sør-Trøndelag fylke	Hosensand Protected landscapes Plant protected area. Management plan Sea Buckthorn – <i>Hippophae rhamnoides</i> Shifting sand – sand dunes Sør-Trøndelag county
--	--

ISBN 978-82-7540-207-1

ISBN 978-82-7540-207-1

Forvaltningsplan for **Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde** i Åfjord kommune 2016-2026

Revidert utgave

Rapp. 2-2016

Forord

Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde ligger i Åfjord kommune. Området ble vernet ved kongelig resolusjon den 6. februar 1987, i medhold av naturvernloven.

Verneområdet omfatter et fjære- og skogområde på ca. 40 daa. Verneverdiene er knyttet til et av Norges største tindvedbestander samt et større område med skjellsand som gir en særegen vegetasjon. Området har tidligere vært beitet og slått, men dette har opphørt.

Bakgrunnen for å utarbeide forvaltningsplaner er for å få et praktisk hjelpemiddel til å opprettholde og fremme et verneformål. En forvaltningsplan skal gi konkrete retningslinjer om bruk, informasjon, skjøtsel, eventuell tilrettelegging osv. Det ble godkjent en forvaltningsplan for Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde 29.09.1997. Da den planlagte skjøtselen ikke har blitt gjennomført, og nye utfordringer har kommet opp, er det nå på tide med en revidering av forvaltningsplanen.

Målgruppen for planen er grunneiere, kommunen og annen offentlig forvaltning, samt lokale brukere.

Forvaltningsplanen er utarbeidet av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, som har forvaltningsansvaret for verneområdet. Planen er utarbeidet av Kjersti Misfjord.

Foto: Kjersti Misfjord

Oppstart av forvaltningsplanprosessen ble kunngjort 14.07.2015 av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Det kom inn en merknad til kunngjøringen. Planen ble sendt ut på offentlig høring 07.12.2015, med frist 15.02.2016. Fylkesmannen mottok ingen uttalelser til høringen.

Innhold

Forord	1
1 Innledning	3
2 Naturmangfoldloven	5
3 Historikk	6
3.1 Verneprosess	6
3.2 Brukshistorie	7
4 Dagens status	7
4.1 Kunnskapsstatus	7
4.2 Verneverdier	8
Artsmangfold	8
Naturtyper	12
4.3 Bruk av området	13
4.4 Pågående skjøtsel og tiltak	13
5 Trusler mot verneverdiene	14
5.1 Innenfor vernegrensen	14
5.2 Utenfor vernegrensen	14
6 Forvaltning av Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde	15
6.1 Bevaringsmål, planlagte tiltak og skjøtsel	16
6.2 Retningslinjer for brukerinteresser	16
Landbruk	16
Bygninger og tekniske inngrep	18
Turisme, friluftsliv og jakt	19
Motorisert ferdsel	21
Undervisning, informasjon og formidling	21
6.3 Oppsyn og administrasjon	22
Skjøtsel	22
Generelle retningslinjer for saksbehandling	22
Utenforliggende virksomhet	23
Oppfølging av ulovligheter – håndtering og sanksjoner	24
Forvaltningsmyndigheter	24
7 Kilder	25
Vedlegg:	i

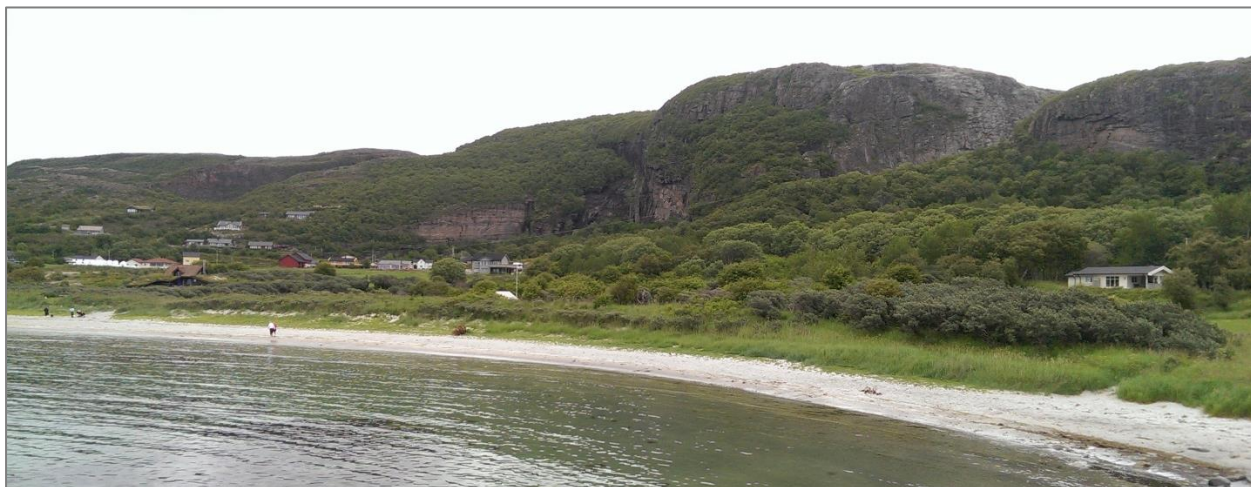
1 Innledning

Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde ble vernet ved kongelig resolusjon den 6. februar 1987, i medhold av naturvernloven (lov om naturvern av 19.juni 1970 nr. 63). Det har tidligere blitt utarbeidet en forvaltningsplan som ble godkjent 29.09.1997.

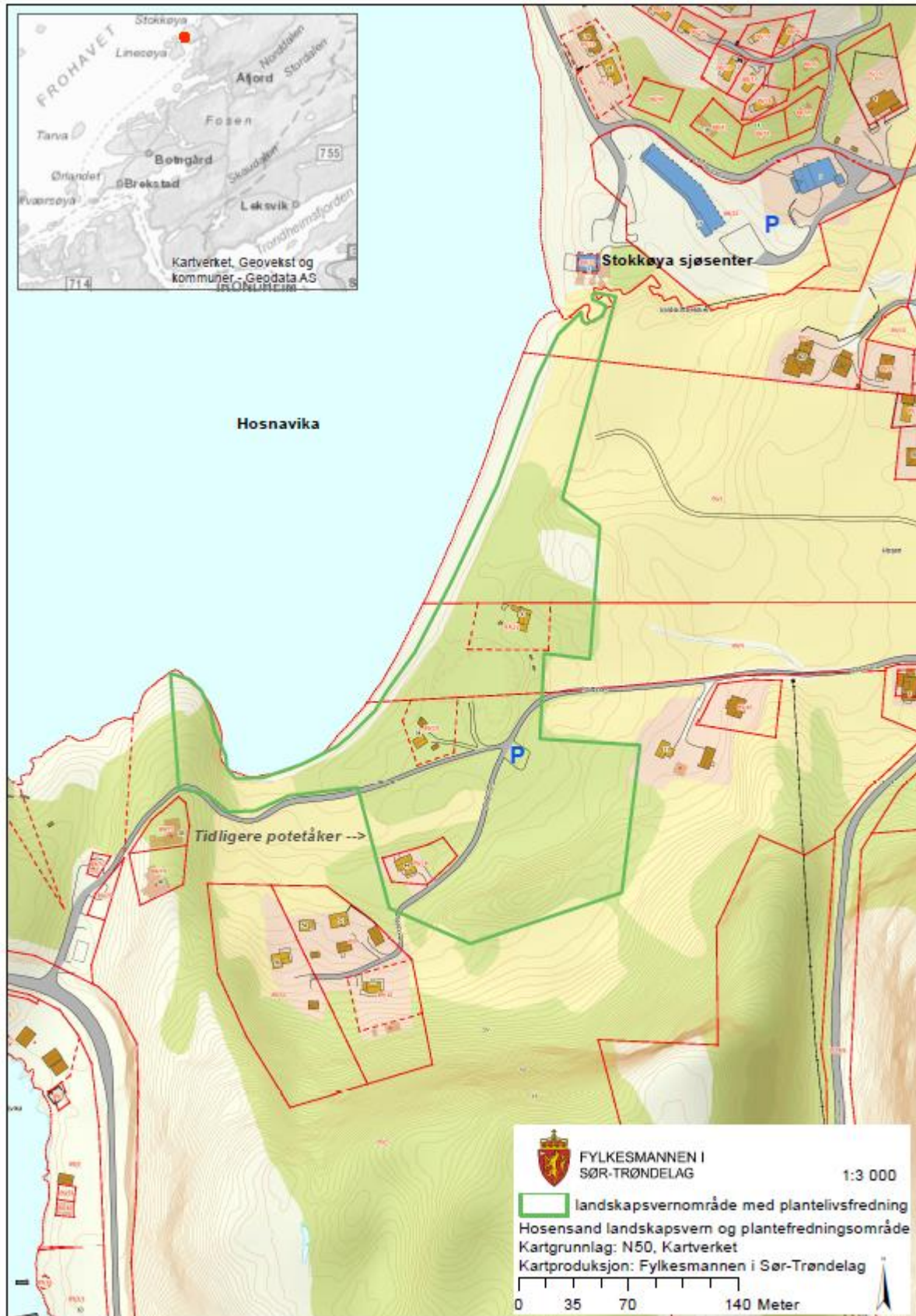
Formålet med fredningen er

- å verne en lokalitet med helt spesielle kvaliteter som botanisk verneområde, bl.a. et flygesandfelt som er unikt i denne del av landet og en tindvedskog og en bjørkeskog som på grunn av skjellsandunderlag danner helt spesielle vegetasjonstyper.
- å sikre et av de største tindvedbestander i Norge, hvis beliggenhet så langt ut på kysten gjør området ekstra verneverdig.

Forvaltningsplanens mål er å gi retningslinjer for bevaringen av naturmiljøet i Hosensand, med tilhørende prosesser og mangfold av arter og vegetasjon, i tråd med verneformålet og de rammene som er gitt i verneforskriften. I forvaltningsplanen fra 1997 var det lagt opp til skjøtsel med fjerning av løvtrær for å fremme tindvedkrattet. I årene før forvaltningsplanen ble iverksatt ble det gjennomført rydding av løvtrær og tynning av tindved. Da tindved er en pionerart har det i flere områder vist seg vanskelig å drive skjøtsel på denne arten. Skjøtselen i Hosensand ble i 1997 sett på som et prøveprosjekt. Dette er nå snart 20 år siden, og skjøtselen er ikke lenger i tråd med den som er satt opp i første forvaltningsplan. Andre utfordringer i verneområdet er også mer aktuelle i dag, som økt ferdsel, et nærliggende sitkagranfelt ol. I den første planen er hovedfokuset på tindvedkrattet, og ikke så mye på de andre verneverdiene. I denne forvaltningsplanen ses det etter andre muligheter for å fremme tindvedbestanden, som for eksempel å gjeninnføre beiting. Det tas sikte på å revidere denne forvaltningsplanen om 10 år.

Figur 1. Verneområdet sett mot nord-øst.

Figur 2. Kart med avgrensning av Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde

Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde ligger i Hosnavika ut mot Frohavet på vestsiden av Stokkøya i Åfjord kommune, Sør-Trøndelag fylke. Verneområdet omfatter skog og fjærområde og dekker et areal på ca. 40 daa. På land ligger et større flygesandfelt som gradvis går over i et stort tindvedkratt, stående på skjellsand. Flygesandfeltet er unikt for denne delen av landet og lokaliteten av tindved er en av Norges største. Området er skjermet av høydedrag og berg i nord, sør og øst, mens fjæra består av vegetasjonsfri skjellsand som er preget av sjøen. Sjøområdene utenfor verneområdet er dekt av bløtbunnsområder med mudderblandet sand og med større tareskogforekomster.

I den østlige delen av verneområdet finnes en artsrik bjørkeskog voksende på skjellsand. Denne skogen går i et lite belte videre mot sørøst til et skogområde utenfor verneområde. Ellers er verneområdet omringet av landbruksarealer og bebyggelse. Sør i verneområdet går fjæra mot et strandberg med rike kalkårer. Stokkøya ligger i sørboreal vegetasjonssone og i sterk oseanisk seksjon, som er typisk for kyststrøk langs norskekysten. Denne inndelingen baserer seg på en oppdeling av Norge med oseaniske seksjoner fra øst mot vest og klimasoner fra sør mot nord (Moen 1988).

Hosensand er et populært friluftsområde både for lokale og tilreisende. Spesielt badestranden og sjøaktiviteter trekker til seg mange mennesker.

Figur 3. Bildet viser området sett fra stranden mot sør.

2 Naturmangfoldloven

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal miljørettprinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer for utøving av offentlig myndighet, og det skal fremgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken.

Etter § 8 skal offentlige beslutninger som berører naturmangfold så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kunnskapsgrunnlaget om naturverdier i Hosensand landskaps- og plantefredningsområde bygger på ulike undersøkelser og registreringer (se under kapittel 4 - Dagens status). Området har en av Norges største forekomst av tindved, og naturtypen sanddyne med skjellsand er verdisatt som svært viktig. Fylkesmannen har vurdert forvaltningsplanens effekt på naturverdiene. Virksomhet som pågår i området per i dag omtales i kapittel 6.2 Retningslinjer for brukerinteresser. Retningslinjene som er omtalt i forvaltningsplanen er satt med utgangspunkt i verneforskriften og dens rammer for hvilke aktiviteter som er tillatt og ikke, samt skjønnsavtale etter erstatningsoppjøret.

Ut i fra dagens kunnskap om artene og naturtypene i området vil de aktiviteter som er i henhold til verneforskriften kunne videreføres, uten å påvirke verneverdiene i området. Vernebestemmelsene er til hinder for at det kan gjøres vesentlige inngrep i verneområdet. Fylkesmannen vurderer det slik at forvaltningsplanen, med de retningslinjer som er foreslått, er positive for artene og naturtypene i Hosensand, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for retningslinjene i forvaltningsplanen er naturfaglige undersøkelser og artsregistreringer gjort over flere år både før og etter vernevedtak. På denne bakgrunn mener Fylkesmannen at det foreligger nok kunnskap om effekten av retningslinjene og foreslåtte tiltak til å kunne si at føre-var-prinsippet ikke vil legges særlig vekt i denne saken, jf. naturmangfoldloven § 9.

I forbindelse med forvaltningsplanen er det utarbeidet nærmere bevaringsmål for ulike naturkvaliteter som grunnlag for overvåking av naturtilstanden i området. Dette vil gi et styrket grunnlag for å kunne vurdere samlet belastning av ulike aktiviteter og tiltak i verneområdet, jf. naturmangfoldloven § 10.

Prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver får ikke særlig betydning i denne saken ettersom vernet legger vesentlige begrensninger på hvilke tiltak som kan gjøres i området, og at de foreslåtte tiltakene ikke vil ha negativ effekt på naturtyper, arter eller økosystem.

Prinsippene i § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder vil det være aktuelt å vurdere i forbindelse med skjøtsel og tilrettelegging i verneområdet.

3 Historikk

3.1 Verneprosess

Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde ble vernet ved kongelig resolusjon av 6. februar 1987 i medhold av naturvernloven. Verneområdet er en del av verneplan for edelløvsskog i Sør-Trøndelag Fylke.

3.2 Brukshistorie

Inne i verneområdet har det fra gammelt av blitt både slått og beitet. På 30- og 40-tallet var det beite med et par kyr nedenfor vegen, mens det på oversiden av vegen ble slått mellom tindveden. Den gang var det ikke nødvendig med gjerde siden dyra ble dyra gjette. Beite skjedde hovedsakelig på våren og tidlig sommer. Elektrisk gjerde ble satt opp på 50-tallet og det var også i disse tider at ku-beite og slått opphørte. Tindvedbestanden skal ha gått kraftig tilbake etter dette. I etterkant har det vært noe beite med kalv, men per i dag brukes ikke området til beite. Det blir heller ikke utført slått innenfor verneområdet i dag.

Når det gjelder hogst, var det tidligere vanlig å hogge ut tindved til ved. Etterhvert som bjørka spredte seg, gikk en over til å ta ut den. Lauving av unge bjørkekvister ble blant annet utført på 30-tallet. Etter at området ble vernet ble det i skjønnet bestemt at det kan tas ut en favn ved pr år, til gnr 89 bnr 3.

Noe av tindvedkrattet ble rett før vernetidspunkt hogd ned og gjort om til beite og potetåker. Denne potetåkeren har blitt gjort om til landbruksområde, som var åpnet for i skjønnet. Det er før vernet tatt ut en del skjellsand fra området.

Utenfor verneområdet er det funnet bosetninger og gravsteder fra stein- og jernalder.

4 Dagens status

4.1 Kunnskapsstatus

Det er gjort en del botaniske undersøkelser i området. Skjellsand- og tindvedvegetasjonen er undersøkt av Bretten (1975), mens havstrandvegetasjonen er undersøkt av Kristiansen (1988). A. Lindgaard (1991) har utført floristiske undersøkelser i deler av bjørkeskogen. Rygh (1981) har foretatt noen ornitologiske undersøkelser i forbindelse med generalplanarbeidet i Åfjord.

Figur 4. På flygesandvollen vokser det arter som fagerknoppurt og strandrug.

Norsk Ornitologisk Forening har gjort registreringer i Artskart i 2005, 2011, 2012, 2013 og 2014. Det er 192 registreringer på fugl i Artskart.

Det er 8 registreringer på karplanter i Artskart: møllerundbelg, fjellrapp, vill-lin, knoppsmåarve, bitterbergknapp, enghavre, lodnerubloom (NTNU Vitenskapsmuseet 1974). Fjellrapp, er en ansvarsart for Norge.

Det finnes ingen vegetasjonsanalyser fra nyere tid. Likevel ses de tidligere undersøkelsene på som tilstrekkelig for et godt kunnskapsgrunnlag for verneverdiene. Det kan være aktuelt med vegetasjonsanalyse etter ny standard, for å se konkret på hvilke endringer som har skjedd.

Figur 5. Tindved med omkringliggende nyperose.

4.2 Verneverdier

Artsmangfold

Tindved

Tindved er en buskplante med torner og utpå høsten får den gjenkjennelige oransje bær. I Hosensand vokser tindveden på skjellsand, noe som gir en særpreget vegetasjonstype. I tillegg er lokaliteten på Hosensand kjent som Norges største. Tindved fungerer som en pionerart, noe som vil si at den raskt kan etablere seg på steder hvor andre arter har vanskeligheter med å etablere seg. Den vil da gjøre forholdene bedre for andre arter, slik at de vil komme etter hvert.

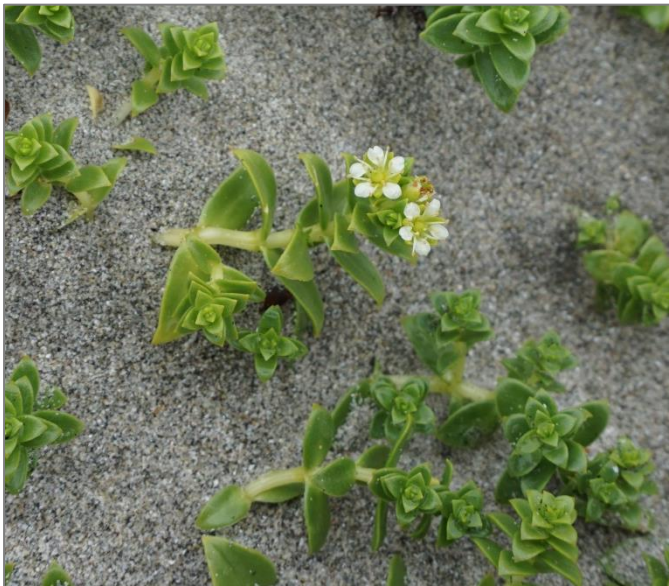

Figur 6. Suksesjonen av tindveden i Hosensand kan deles inn i ulike trinn. Figuren er illustrert av Trond Haugskott.

Da tindveden er avhengig av åpne sandområder for å etablere seg, vil nyetablering hovedsakelig skje ut mot fjæra. Historisk har landheving stadig gitt nye etableringsområder for tindveden. I tillegg vil bølger fra sjøen og tråkk være med på å gi egnede områder. Dette vil resultere i en trinnvis utvikling av tindveden fra fjæra og inn mot land, se Figur 6.

I fjærekanten i forkant av strandvollen er det et smalt belte med strandarve og strandreddik. Ytterst på kanten av strandvollen er det et belte av strandrug, stedvis blandet med rødsvingel, og fagerknoppurt. Oppe på strandvollen dominerer nyetablert knehøy tindved. Etter at tindveden har etablert seg vil andre planter vokse frem. Arter som rogn og bjørk vil bli høyere enn tindveden, og gi skygge. Siden tindved er en lyskrevende art vil den etter hvert bli utkonkurrert.

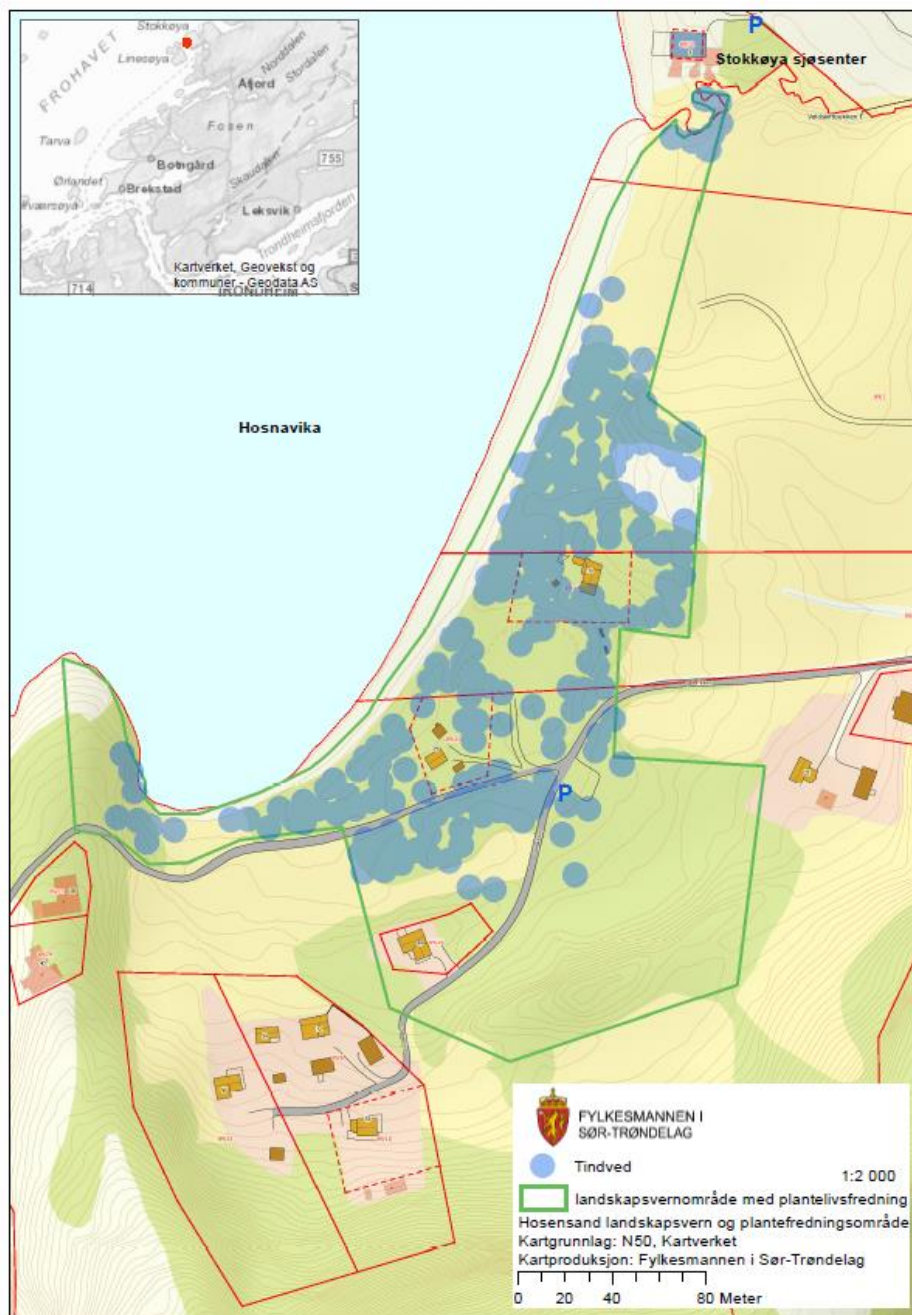
Inne mellom tindveden vokser det kratt av bærbusker og nypebusker, noe som også var i området ved vernetidspunktet. Bærbuskene er trolig kommet til området som hagebusker. Undervegetasjonen i tindvedkrattet varierer sterkt, med høystauder som kranskonvall, strandrug, hundekjeks, liljekonvall og firblad. Spredt forekommer også trollbær, raudknapp, fagerknoppurt og marianøkleblom. Enkelte steder preges undervegetasjonen av stornesle.

Figur 7. Arter som man kan finne på sandstranden. Øverst til høyre: strandarve og nederst til venstre: strandreddik

Utbredelsen av tindved i verneområdet er spredt men hovedbestanden er nederst på strandvullen. Det finnes fra 1896 et sitat som beskriver tindvedens størrelse i Hosensand i en tidlig fase: «af omkring ½ (og op til 1) meters høide med aabne mellemrum». I dag er mye av tindvedkrattet velutviklet og opp mot fire meter høy.

Figur 8. Hovedsakelig utbredelse av tindved inne i verneområdet.

Bjørkeskog på skjellsand

Innenfor tindvedkrattet vokser en bjørkeskog på en skjellsandrygg, med innslag av selje, rogn og osp. Skjellsand er med på å skape en særegen vegetasjonstype, da denne er kalkrik. Feltsjiktet er dominert av liljekonvall, stortveblad, enghumleblom, firblad, marianøkleblom, kranskonvall, gulaks og gjerdevikke. På noen steder vokser rødflangre og villøk. Her har det tidligere blitt beitet, og ved vernetidspunktet var skogen mer åpen med en frodig undervegetasjon.

Figur 9. Det er en frodig bunnvegetasjon i bjørkeskogen med stortveblad og kranskonvall.

Kalkrike berg

I sør dekker verneområdet en del av et kalkrikt strandberg. Her er det svært artsrikt med tindvedbusker, bergfrue, bitterbergknapp, blåklokke, blåstarr, enghavre, fjellrapp, gulmaure, jåblom, karve, kattefot, krekling, lodnerubloom, nattfiol, rødkløver, rødsildre, rundskolm, småengkall, tiriltunge, vendelrot og villilin. Inne i verneområdet er det også noen berg med lignende vegetasjon. Her er det også nykomlinger av gran. Nært parkeringsplassen er det en gjengrodd sump som er dekket av fjæresivaks, her har sverdlilje forekommet tidligere.

Figur 10. Nærbilde av tindved med kalkrike berg i bakgrunnen.

Fauna

I løvskogen finnes en god bestand av spurvefugler og blant annet rødvingetrost, gråtrost, svarttrost, løvsanger, kjøttmeis og blåmeis. I åpnere partier er buskskvett, tornsanger, grønnfink, gulspurv og sivspurv karakteristiske. I bergpartiene rundt har ringtrosten tilhold.

Av pattedyr forekommer blant annet rødrev, oter og rådyr.

Naturtyper

Sanddyne

Sanddyner eller flygesandområder kjennetegnes av forekomsten av fin sand som lar seg lett flytte med vinden, og som stadig gir nye formasjoner i landskapet. Dette er en naturtype som er særegen og forholdsvis avgrenset. Stedvis er denne naturtypen i tilbakegang og den er spesiell i denne regionen. Ofte finnes det her plantesamfunn som er tilpasset et spesielt livsmiljø. Disse områdene er sårbare for sandflukt og er ømfintlige for inngrep som ødelegger vegetasjonsdekket. Sanddynene i Hosensand har per i dag godt etablert vegetasjon som stabiliserer flygesanden.

Skjellsand

Skjellsand består av delvis nedbrutte kalkskall fra skjell og andre marine organismer. Over lengere tid med landheving har skjellsand blitt avsatt i Hosensand. Dette er med på å gi en særegen vegetasjonstype i hele området, med for eksempel bjørkeskog på skjellsand. Uttak av skjellsand er vanlig og har blitt utført i Hosensand over lang tid. Skjellsand ses på som en ikke-fornybar kilde.

Figur 11. Den finkornede skjellsanden gjør at den lett flyttes av vinden. Ytterst på strandvullen vokser gressarter, mens nede i strandkanten finnes strandarve og strandreddik.

4.3 Bruk av området

Verneområdet omkranses for det meste av landbrukseiendommer hvor det drives aktivt landbruk. Noen mindre landbruksarealer ligger innenfor vernegrensa. I forbindelse med landbruk er det noe kjøring med traktor ned mot fjæra, som er avtalt i skjønnsbestemmelsen. Strandområdet i Hosensand er et populært turistmål og blir mye brukt til bading og sjøaktiviteter i sommerhalvåret. Utenfor vernegrensa mot nord ligger Stokkøya Sjøsenter, som tilbyr servering, overnatting og camping. Dette er med på å trekke til seg tilreisende. Inne i verneområdet ligger tre fritidsboliger som alle er i bruk. Det har vært noe tilbygg og oppgradering av disse. Gjennom området går det en veg med flere avstikkere og en liten parkeringsplass midt i området, jf. oversiktskart i Figur 2.

4.4 Pågående skjøtsel og tiltak

Per dags dato drives ingen skjøtsel i området. En natursti som er beskrevet i den tidligere forvaltningsplanen er under planlegging.

I forvaltningsplanen fra 1997 ble det fastsatt en rekke tiltak og skjøtsel som skulle gjennomføres. De fleste har ikke blitt gjennomført på grunn av behovet for skjøtsel har endret seg.

5 Trusler mot verneverdiene

Alt som kan endre de kvalitetene som finnes inne i verneområdet kan ses på som trusler mot verneverdiene. I forvaltningen legges vekt på de trusler som vil påvirke verdiene som er satt i verneformålet.

5.1 Innenfor vernegrensen

Da tindved er en pionerart vil naturlig suksesjon være en trussel for opprettholdelse av arten. Mangel på etableringssteder, gjengroing og økning av andre treslag som kan utkonkurrere tindveden er faktorer som påvirker trusselen. Mangel på skjøtsel med beite og slått vil gi endret artssammensetning og området kan bli endret i forhold til formålet med vern.

Økt ferdsel i området kan gi slitasje på vegetasjonen. Sanddyner er tilpasset en viss slitasje og noen plantearter er avhengig av nye områder som de kan etablere seg i. Dersom slitasjen er for stor vil dette gjøre det vanskelig for nyetablering av planter.

Større fysiske inngrep i verneområdet, som ny bebyggelse, vil være negativt for verneverdiene. Verneområdet er relativt lite, og flere større inngrep kan derfor øke den totale belastningen mot området.

Avrenning fra landbruksarealer kan bidra til å endre næringsinnholdet i jorda som igjen påvirker artssammensetningen av planter. Dette gjelder også avrenning fra rundballer og hageavfall.

Fremmede plantearter er konkurransedyktige og kan spre seg over store områder. Inne i verneområdet er det ei voksen sitkagran, som kan ha spredning, Figur 12.

Figur 12. Voksen sitkagran ved vei midt i verneområdet.

5.2 Utenfor vernegrensen

Verneområdet er for det meste omkranset av landbruksarealer. Avrenning av gjødsel og erosjon kan være med på å endre næringsinnhold i jorda, og som igjen påvirker artssammensetningen av planter.

Økt press i området rundt til fritidsbebyggelse og turisme vil føre til økt ferdsel i området. Dette kan gi større slitasje i verneområdet.

Det er registrert fremmede plantearter i nærheten av verneområdet, både rynkerose og hagelupin. Dette er begge planter som trives godt i sandsubstrat. Spesielt rynkerose er en problemart i kyststrøk, hvor den kan spre seg over store områder. Selv om disse artene nå finnes utenfor verneområdet bør de

følges med på slik at de ikke spres inn i verneområdet. Plantefelt av sitkagran finnes også i nærområde. Det er per i dag igangsatt arbeid med fjerning av disse.

I fremtiden kan området bli mer påvirket av klima. Hosensand ligger utsatt mot havet og økt nedbør og havstigning kan ha negativ effekt på verneområdet.

6 Forvaltning av Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde

Miljødirektoratet har utviklet et rundskriv om forvaltning av verneforskrifter (M106-2014), som omhandler saksbehandling ved utøvelse av myndighet etter verneforskrifter.

En forvaltningsplan skal være et praktisk hjelpemiddel til å opprettholde og fremme verneformålet. Den skal samtidig sikre en enhetlig forvaltning av verneområdet ved å gi konkrete retningslinjer om bruk, informasjon, skjøtsel, eventuell tilrettelegging osv. En forvaltningsplan er ikke et juridisk bindende dokument, men gir retningslinjer for forvaltningen av området i henhold til verneforskriften. Verneforskriften bestemmer hva som er og som ikke er tillatt i verneområdet.

Forskrift om vern av Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde er hjemlet i naturvernloven. Den 1. juli 2009 trådte naturmangfoldloven i kraft og naturvernloven ble opphevet. Selv om naturvernloven er opphevet gjelder verneforskriften vedtatt i medhold av den, inntil kongen bestemmer noe annet, jf. naturmangfoldloven § 77, første punkt.

Dersom det skal søkes dispensasjon etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften kap VII, skal søknaden vurderes etter naturmangfoldloven sin dispensasjonsbestemmelse i naturmangfoldloven § 48. Verneforskriftens generelle dispensasjonsbestemmelse er satt ut av kraft, jf. naturmangfoldloven § 77, annet punkt.

Dispensasjonsbestemmelsen er i utgangspunktet ment for uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfelle som ikke ble vurdert ved opprettelsen av verneområdet, i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser.

Miljødepartementet (nå Klima- og miljødepartementet) har laget en veileder om naturmangfoldloven kapittel II, Alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk – en praktisk innføring. Denne omtaler hvordan bestemmelsene skal forstås og hvordan de skal brukes i offentlig beslutningstaking. Kapittel II i naturmangfoldloven inneholder alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk. Dette inkluderer forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer og arter som også gjelder innenfor landskapsvern- og plantefredningsområdet. I tillegg fremgår det av naturmangfoldloven § 7 at ved utøvelse av offentlig myndighet skal prinsippene § 8-12 legges til grunn som retningslinjer. Det stilles krav til at vurderingen skal fremgå av beslutningen. Dette har betydning ved behandling av søknader om dispensasjon fra verneforskriften.

6.1 Bevaringsmål, planlagte tiltak og skjøtsel

Hovedformålet med forvaltningen av Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde er å opprettholde verneformålet, som er å bevare en lokalitet med flygesandfelt, bjørkeskog på skjellsand og sikre et av de største tindvedbestandene i Norge.

I dette kapittelet vil bevaringsmålene for Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde bli beskrevet, samt tiltak og skjøtsel knyttet til disse. En nærmere beskrivelse av bevaringsmålene finnes i vedlegg 5, med begrepsforklaring i vedlegg 7. Aktuelle tiltak finnes i vedlegg 6.

De største truslene i Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde er knyttet til gjengroing og fremmede plantearter. Hosensand har i dag en av Norges største bestand av tindved og det er laget to bevaringsmål knyttet til dette:

«Bestanden av tindved skal ikke reduseres». Dette skal oppnås ved at tilstandsvariabelen Indikatorart PRIA skal vise «lite endret», som måles ved hjelp av strukturerte undersøkelser, gjennomført av SNO.

«Hosensand skal ikke preges av gjengroing». Dette skal oppnås ved at tilstandsvariabelen gjengroing GG skal vise «I bruk», og skal måles ved strukturert undersøkelser, gjennomført av SNO. God tilstand skal oppnås ved gjeninnføring av beite. Disse målene vil gjelde for områder hvor hovedbestanden av tindveden finnes, se Figur 8 og Figur 13.

For hele verneområdet er det satt følgende mål:

«Det skal ikke være fremmede plantearter i verneområdet». Dette skal oppnås ved at tilstandsvariabelen fremmedartinnslag FA skal vise «Ingen/svakt fremmedartinnslag», og måles ved hjelp av befarings gjennomført av SNO. Bevaringsmålet vil oppnås ved fjerning av kjent sitkagran, og fortløpende fjerning av eventuelle oppslag.

6.2 Retningslinjer for brukerinteresser

Verneforskriften er gjengitt i sin helhet i vedlegg 1. I vernebestemmelsene fremgår det hvilke aktiviteter og tiltak som er tillatt og hva som krever søknad og eventuelt dispensasjon. I forbindelse med skjønnet ble partene enige om bestemmelser som ligger i vedlegg 2. Brukerinteressene i Hosensand knytter seg hovedsakelig til fritidsboliger, turisme og landbruk.

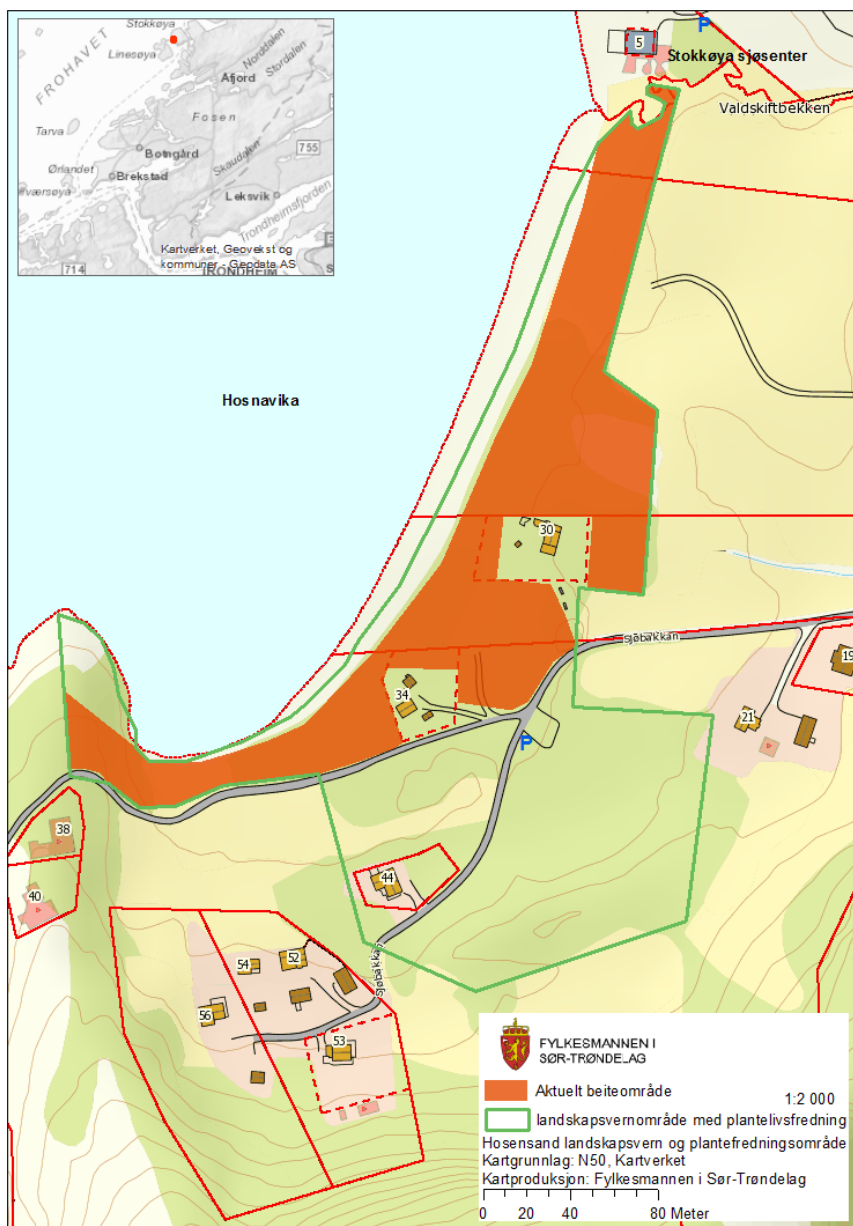
Hosensand er vernet som landskapsvern- og plantefredningsområde. Som landskapsvernomsråde skal det ikke settes i gang tiltak som alene eller sammen med andre tiltak kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig, mens pågående virksomhet kan fortsette som før og utvikles.

Landbruk

Det er noen landbruksområder innenfor vernegrensa, i nordøst og i sør. Området i sør har tidligere vært en potetåker. Beitemark som ble gjødslet ved vernetidspunktet kan fortsatt gjødsles. Dette gjelder også den tidligere potetåkeren. Noen arter er ømfintlige for gjødsel og endring av næringsinnhold i jorda. Det ønskes at det vises forsiktighet ved gjødsling av landbruksarealer slik at omkringliggende områder ikke blir berørt. Avrenning fra rundballer kan også være med på å endre næringsinnholdet i jorda, i tillegg til

at de tar opp plass. Lagring av rundballer må ikke skje inne i verneområdet. Det er ikke tillatt å utvide landbruksarealer i verneområdet.

Beiting i verneområdet er tillatt, og ses på som et positivt tiltak for å opprettholde og bedre tindvedbestanden. Det har tidligere vært beitet i store deler av verneområdet. Beite kan hindre løvtreoppslag og være med på å fremme tindvedens regenerering ved at jorden røres om slik at tindvedens rotutløpere kan trenge gjennom overflaten. Det vil også hjelpe små planter til å komme frem. Gjødning fra beitedyr vil ikke påvirke næringsinnholdet i jorda betydelig. Fra gammelt av har det vært beite med 2-3 storfe. Det er ønskelig å gjeninnføre beiting i dag. Det vil være mest hensiktsmessig å ha beitedyr i den unge tindvedskogen, det vil si i området som ligger mellom fjæra og veien/dyrkamark i øst, se Figur 13. I skogområdet overfor veien er det gjengrodd og mye av tindveden er allerede død. Beiteområdet bør inngjerdes. Det bør settes inn grunder eller overganger slik at det vil være mulig å komme frem på sti fra parkeringsplass til stranda, natursti og traktoradkomst. Oppsetting av gjerde må skje i samråd med forvaltningsmyndighet.

Figur 13. Aktuell avgrensning for beiteområde er markert med rødt.

Det er gjennom skjønnsforutsetningene tillatt forsiktig plukkhogst (inntil 1 favn) i bjørkeskogen i sørøst, for gnr/bnr 89/3. Det er blant annet noen store seljer i området som er leveområde for treboende lav, som lungenever, moser og sopp. Disse bør få stå, samt andre gamle og store løvtrær.

Bygninger og tekniske inngrep

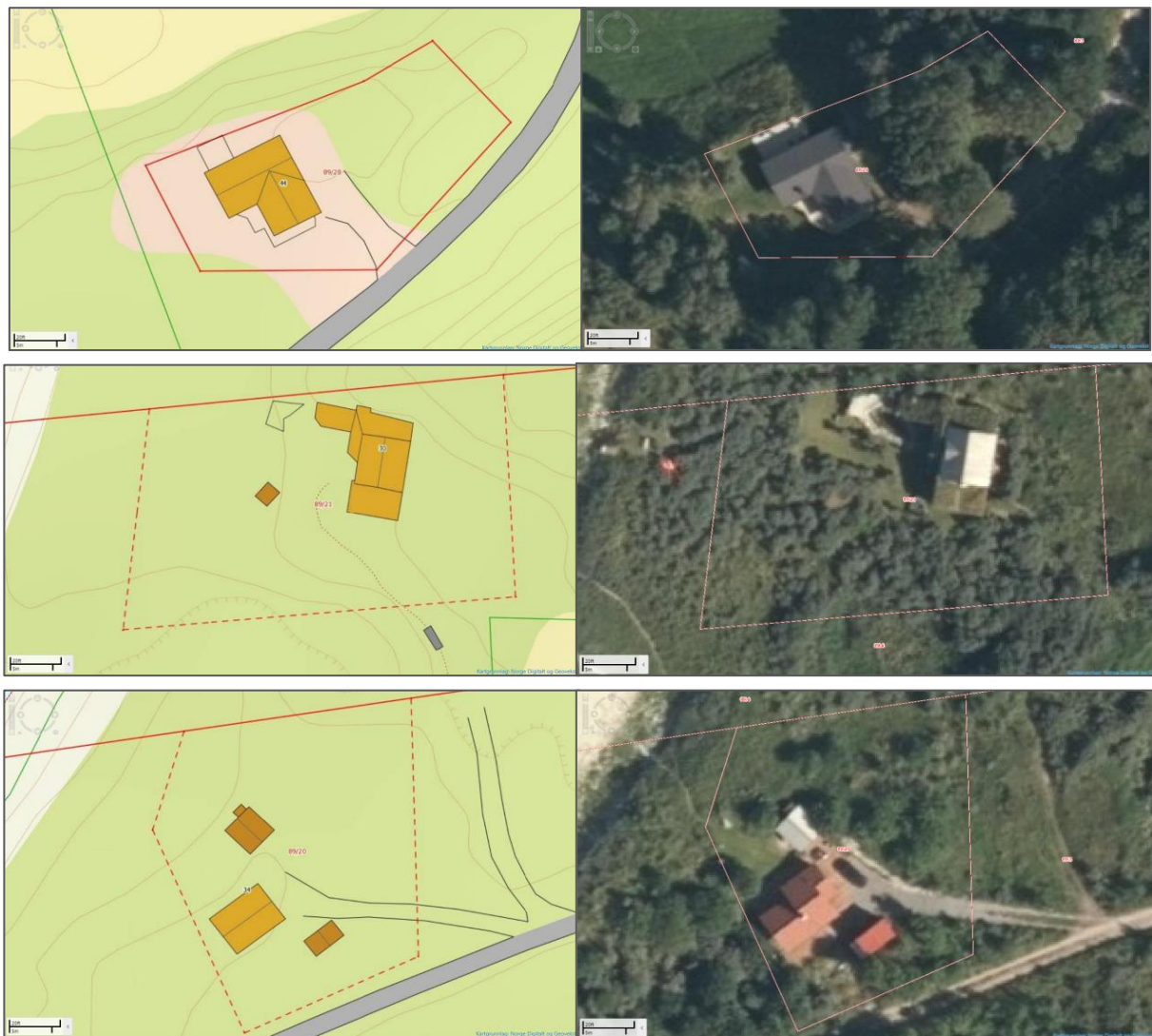
Tekniske inngrep som kan være med på å endre naturmiljøet i Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde er forbudt. Dette er inngrep som kan påvirke de botaniske verdiene i stor grad og det er viktig at det tas hensyn til verneverdiens utbredelse og kvalitet. Da denne lokaliteten er spesiell både regionalt og nasjonalt og sett opp mot områdets størrelse, vil det være en restriktiv holdning til dispensasjonssøknader angående bygninger og tekniske inngrep.

Det finnes i dag tre fritidsboliger med tomter i verneområdet, og i verneforskriften legges det opp til vanlig bruk av disse. Noen av disse har hatt en oppgradering i etterkant av vernet. Normalt vedlikehold er tillatt, men dersom det skal gjøres større endringer krever dette tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Innenfor normalt vedlikehold regnes innvendig og utvendig vedlikehold. Dersom det skal oppføres nye bygg, utvidelse av bygninger og tiltak som gjør at bygningen vil fremstå som vesentlig fornyet vil dette kreve tillatelse av forvaltningsmyndighet for gjennomføring. I verneforskriften er ikke gnr/bnr 89/28 opplistet som berørt av vernet, da denne eiendommen er fradelt etter vernetidspunkt. Forskriften vil også gjelde denne eiendommen.

Utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensingstilførsler og legging av kloakkledninger er ikke tillatt i verneområdet. Dersom det i tilknytning til fritidsboligene ønskes slike tiltak må dette omsøkes.

Det bør vises forsiktighet ved dumping av hageavfall, da dette kan endre næringsinnhold i jorda og favorisere nitrogenelskende arter, som stornesle. Dette kan også føre til spredning av fremmede arter. Hageavfall bør samles og komposteres, eller fraktes ut av verneområdet. Det er ikke tillatt å innføre nye plantearter som for eksempel hageplanter. Dersom det skal føres opp ledninger eller legges jordkabler må dette omsøkes.

Oppfylling eller planering av skjellsand eller annen masse er ikke tillatt.

Figur 14. Figuren viser de tre fritidsboligene i landskapsvernområdet slik de fremstår i dag fra kart og fra flyfoto. Øverst: gnr/bnr 89/28, midten: gnr/bnr 89/21 og nederst: gnr/bnr 89/20.

Turisme, friluftsliv og jakt

Hosensand har i lang tid vært et populært sted for turisme og friluftsliv, hvor spesielt badestranda har vært et trekkplaster. Verneområdet dekker ikke nedre deler av sandstranda og vanlig aktivitet er tillatt her. På grunn av sårbarheten i verneområdet er det ikke tillatt med organisert idrettsutøvelse, riding, bålbrekking, camping og telting. Opplag (lagring) av båt, herunder kajakk og opplag av campingvogn er også forbudt.

Bygging av nye veier og stier er forbudt. Det har siden vernetidspunktet vært et relativt godt utviklet veinett i verneområdet. Det var i forvaltningsplanen fra 1997 skissert en natur- og kultursti i verneområdet. Dette tiltaket er ikke gjennomført, men har blitt tatt opp igjen i nyere tid hvor det er ønske om en sti langs stranden som kan brukes når det er høyvann. Til stien ønskes det informasjonsposter slik at tilreisende kan lære mer om hvilke verdier som finnes i Hosensand. Dette er et

tiltak som vil være positivt for tindveden og flygesandfeltet da tråkk og økt aktivitet vil gi nye etableringssteder for tindveden. Naturstien må lages i samarbeid med forvaltningsmyndigheten.

Figur 15. I kanten på flygesandvollen er det et område hvor det vokser mye gressarter. Her kan det være aktuelt å legge en natursti.

Jakt skjer i henhold til viltloven, og er ikke regulert i verneforskriften. Det skal vises hensyn til verneverdiene når jakt pågår.

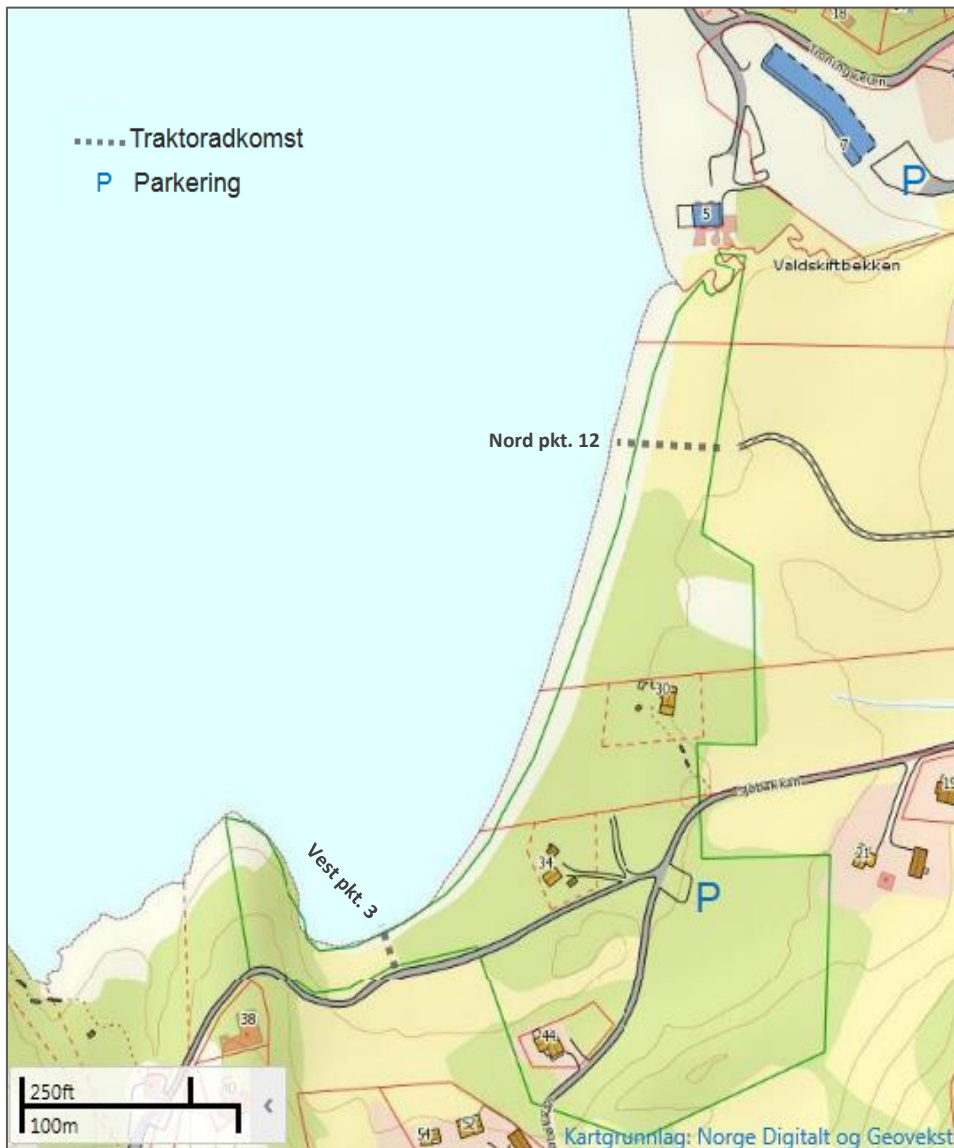
Det er tilrettelagt parkeringsplass midt i verneområdet med plass til 5-6 biler. Her kan det også settes opp mobil kiosk i sommersesongen etter bestemmelse i skjønnet. Utenfor parkeringsplassen og på veiene er parkering forbudt. Unntak er parkering ved fritidsbebyggelse hvor det finnes vei. Det er også parkeringsmuligheter ved Stokkøya Sjøsender.

Figur 16. Bildet er tatt midt i verneområdet mot nord. Parkeringsplassen for 5-6 biler vises her.

Motorisert ferdsel

Det er i utgangspunktet ikke tillatt med motorisert ferdsel i verneområdet. Det finnes flere veier i verneområdet og disse er det tillatt å kjøre på. Det er også tilrettelagt en parkeringsplass midt i verneområdet. Gjennom skjønnet ble det bestemt at gnr/bnr 89/1 og 89/3 kan bruke traktoradkomst til fjæra på inntil 10 turer hver per år. Dette må skje på bestemt steder som er beskrevet i skjønnsbestemmelsen, og vist på kart i Figur 17.

Figur 17. Kart som viser to traseer for traktoradkomst til fjæra for gnr/bnr 89/3 og 89/1.

Undervisning, informasjon og formidling

Det er nylig oppført informasjonsplakat i fjæra og på parkeringsplassen inne i verneområdet. Noen av de gamle informasjonsplakatene står fortsatt rundt i verneområdet. Ved en eventuell natursti vil det være aktuelt å sette opp tema-informasjon om verdiene i verneområdet.

Det kan gjøres unntak fra vernebestemmelsene for vitenskapelig undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning, og i spesielle tilfelle om det ikke strider mot formålet. Dette må i så fall søkes om.

6.3 Oppsyn og administrasjon

Statens naturoppsyn (SNO) har ansvar for oppsynet av Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde. SNO vil være den som står for nødvendige registrering av aktivitet og overvåkning av flora og fauna.

Det er viktig å peke på at det er et klart skille mellom forvaltningsmyndigheten og naturoppsynet i verneområdene. Forvaltningsmyndigheten er de som gir eventuelle dispensasjoner eller avslag, mens oppsynet utfører oppdrag på vegne av forvaltningsmyndigheten enten det er i form av kontroll, informasjon, skjøtsel, kartlegging eller registrering.

Forvaltningsmyndigheten vil gjennomgå bevaringsmålene som er satt for verneområdet og gi en vurdering av tilstand. Forvaltningsmyndigheten kan fremme behov for oppsyn, skjøtsel- og tilretteleggingsarbeid og overvåkning/registreringer i verneområdet. Behovene skal helst være knyttet opp til den til enhver tid gjeldende tiltakstabellen, se vedlegg 6.

Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten har etter § 47 i naturmangfoldloven anledning til å foreta skjøtsel for å opprettholde eller oppnå naturtilstanden som er formålet med vernet. Forvaltningsmyndigheten skal hvis mulig inngå avtale med grunneier/rettighetshaver om nødvendig skjøtsel. Med dette menes at grunneier må være villig til selv å gjennomføre skjøtselstiltak og inneha kompetanse til å utføre det. Forvaltningsmyndigheten kan altså ikke pålegge grunneier å foreta skjøtsel selv men kan inngå avtale med andre om å utføre skjøtselstiltak hvis grunneier selv ikke ønsker, har mulighet eller kompetanse til å gjennomføre det. Grunneier skal så vidt mulig varsles når skjøtselstiltak iverksettes, jf. naturmangfoldloven § 47 tredje ledd.

Utgifter til skjøtsel dekkes av forvaltningsmyndigheten når dette er avtalt på forhånd. Midler til skjøtsel i verneområder legges inn i miljøforvaltningens årlige budsjetter, og må meldes inn til forvaltningsmyndigheten innen 15. november året i forveien.

De eventuelle økonomiske fordelene som følger av skjøtselstiltaket skal tilfalle grunneier, jf. naturmangfoldloven § 47 fjerde ledd.

Generelle retningslinjer for saksbehandling

Retningslinjer for behandling av saker som angår de ulike brukerinteressene er presentert i kapittel 6.2. Punktene under viser de generelle retningslinjene for all saksbehandling som omhandler Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde.

1. Alle søknader om tiltak som krever tillatelse/dispensasjon etter verneforskriften sendes til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Søknad om dispensasjon fra et vernevedtak skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene.
2. Normalt vil verneforskriften ha strengere bestemmelse enn det som gjelder etter annet lovverk. Søknader vurderes derfor som regel først etter verneforskriften før de eventuelt vurderes etter annet lovverk. Avslag etter verneforskriften kan ikke overprøves av annet lovverk.
3. Nærmere retningslinjer for saksbehandling er gitt under den enkelte brukerinteresse. Det er viktig at det i all saksbehandling blir gjort en samlet vurdering i forhold til tiltakets virkning på verneverdiene og forholdet til øvrige brukerinteresser.
4. Alle søknader skal vurderes etter naturmangfoldloven §§ 8 til 12.
5. Ved brudd på vilkår i en tillatelse skal Fylkesmannen vurdere om saken skal anmeldes. Brudd på vilkår kan tillegges vekt ved behandling av nye søknader.
6. Statens naturoppsyn og Fylkesmannen er ansvarlig for vurdering og anmeldelse ved brudd på vilkår og verneforskrift.
7. Disse instansene skal ha kopi av alle vedtak: Åfjord kommune, Statens naturoppsyn, Miljødirektoratet og grunneiere dersom de berøres.
8. Miljødirektoratet er klageinstans for alle saker etter verneforskriften. Klage på vedtak sendes Miljødirektoratet via Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Fylkesmannen vurderer om det fremkommer nye saksopplysninger som tilsier at vedtaket kan omgjøres. Dersom Fylkesmannen opprettholder sitt vedtak skal klagen oversendes Miljødirektoratet for endelig behandling og vedtak.
9. Behandlingstid for dispensasjonssøknader vil normalt ligge på ca. 3 uker.

Utenforliggende virksomhet

Forskrifter gitt med hjemmel i naturvernloven og naturmangfoldloven gjelder ikke for virksomheter utenfor vernegrensene.

I naturmangfoldloven § 49 er det fastsatt en særskilt bestemmelse for virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov og hvor virksomheten kan innvirke på verneverdiene i verneområdet. I slike tilfeller skal den aktuelle myndigheten legge vekt på hensynet til disse verdiene i vurderingen av om en tillatelse bør gis og ved fastsetting av eventuelle vilkår. Bestemmelsene gjelder for tiltak som skjer utenfor verneområdet, men som kan ha negativ effekt på verneverdiene innenfor området, for eksempel gjennom forurensing, endring i vannstand og drenering.

For virksomhet utenfor verneområdene som ikke krever tillatelse, vil det være en aktsomhetsplikt for den enkelte, jf. naturmangfoldloven § 6. Det innebærer at enhver plikter å opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet.

Oppfølging av ulovligheter – håndtering og sanksjoner

For å ivareta formålet med opprettelsen av verneområdet er det viktig at lovverket følges opp og at overtredelser av lovverket blir sanksjonert gjennom illeggelse av straff eller forvaltningsmessige sanksjoner. SNO er forvaltningens feltapparat og vil reagere der lovbrudd påtreffes. Oppsynet rapporterer til forvaltningsmyndigheten.

For å ivareta lovens formål har naturmangfoldloven i kap. IX en rekke bestemmelser om håndheving og sanksjoner.

Fylkesmannen er delegert myndighet etter naturmangfoldloven kap. IX § 69-73, om:

Retting og avbøtende tiltak

Uforutsette miljøkonsekvenser av lovlig virksomhet.

Direkte gjennomføring og bruk av andres eiendom.

Tvangsmulkt.

Miljødirektoratet har myndighet *til å gi pålegg om miljøerstatning*. Strafferammen for overtredelser av nærmere angitte bestemmelser i naturmangfoldloven eller bestemmelser gitt i medhold av loven, er bot eller fengsel inntil ett år eller tre år ved grove overtredelser, jf. naturmangfoldloven § 75.

Forvaltningsmyndigheter

Ansvar for Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde involverer følgende myndigheter:

Klima- og miljødepartementet (KLD) er øverste myndighet for miljøforvaltningen i Norge.

Departementet har ansvaret for at den miljøpolitikken Stortinget har vedtatt blir gjennomført. KLD er overordnet myndighet for forvaltningen av områder vernet etter naturmangfoldloven.

Miljødirektoratet er øverste fagmyndighet for naturvernområder i Norge og har hovedansvar for forvaltningen av områder vernet etter naturmangfoldloven. Miljødirektoratet avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte verneområde. Direktoratet er klageinstans for vedtak som forvaltningsmyndigheten i det enkelte verneområdet har gjort. Direktoratet skal også veilede forvaltningsmyndigheten i praktiseringen av verneforskriftene.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er forvaltningsmyndighet for Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde. Fylkesmannen har ansvaret for at nødvendige tiltak blir igangsatt. Videre skal Fylkesmannen behandle og avgjøre alle søknader. Klage på vedtak skal gå via Fylkesmannen og sluttbehandles av Miljødirektoratet.

Åfjord kommune er myndighet på flere av de øvrige lovverkene som kan få betydning i Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde, eksempelvis plan- og bygningsloven, forurensingsloven, lokale forskrifter og forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav.

7 Kilder

Aune, E. I. 2003. Biologisk mangfold i Åfjord kommune.

Bretten, S. 1975. Botaniske undersøkelser i forbindelse med generalplanarbeidet i Åfjord kommune, Sør-Tr.lag. K. norske Vitensk. Selsk. Mus. Rapport Bot. Ser. 1975-2.

Bretten, S. 1979. Hosensand - verneverdig område i Åfjord. Trøndersk Natur 6:44-45. Kristiansen, J. N. 1988. Havstrand i Trøndelag. Flora, vegetasjon og verneverdier. Økoforsk Rapp. 1988, 7A:1-186.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, 1997, Forvaltningsplan for Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde, Rapport 4-1997. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, miljøvernavdelingen.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, 1983, Forslag til skjøtelsesplan for Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, miljøvernavdelingen. Unpubl.

Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge

Kristiansen, J. N. 1988. Havstrand i Trøndelag. Flora, vegetasjon og verneverdier. Økoforsk Rapp. 1988, 7B: 1-139.

Lindgaard, A. 1991. Vilt i Åfjord, Rapport fra viltområde- kartleggingsprosjektet 1990, Åfjord kommune, Hovedutvalget for næringsutvikling og miljøvern. 70 sider.

Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge; Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss.

Rygh, O. 1981. Ornitologiske undersøkelser i forbindelse med generalplanarbeidet i Åfjord kommune, Sør-Trøndelag. K. norske Vitensk. Selsk. Mus. Rapport Zool. Ser.1981-9.

Størkersen, Ø. R. 1991. Vern av edelløvsskog i Sør-Trøndelag. Trøndersk Natur 18:17-46.

Suul, J. 1981. Utkast til verneplan for edelløvsskog i Sør-Trøndelag fylke. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1981. 82 sider.

Thorsnes, T. & Reite, A. J. 1991. Geologisk kart over Åfjord kommune. NGU-1991.

Tollefsrud, J. I. et al. 1991. Perler i norsk natur - en veiviser, Aschehoug, Oslo 1991. s. 365.

Internettkilde:

Artsdatabanken: <http://artsdatabanken.no/> 07.12.2015

Miljødirektoratet Naturbase <http://kart.naturbase.no/> 06.10.2015

Vedlegg:

Vedlegg 1 - Verneforskrift for Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde	ii
Vedlegg 2 – Spesielle skjønnsforutsetninger	iv
Vedlegg 3 - Grunneiere	v
Vedlegg 4 – Naturtyper og arts mangfold	vi
Vedlegg 5 - Bevaringsmål, med tilstandsvariabler og overvåkingsmetodikk	viii
Vedlegg 6 – Samlet tiltaksbeskrivelse med kostnadsoverslag og fremdriftsplan	xi
Vedlegg 7 – Begrepsforklaring	xii
Vedlegg 8 – Vernekart for Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde.....	xiii

Vedlegg 1 - Verneforskrift for Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde

Forskrift om fredning for Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde, Åfjord kommune, Sør-Trøndelag.

Fastsatt ved kgl.res. av 6. februar 1987. Fremmet av Miljøverndepartementet.

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63 § 5, 9 og 13, jfr. § 6 og § 21, 22 og 23, er et løvskogområde på vestsiden av Stokkøya i Åfjord kommune, Sør-Trøndelag fylke, fredet som landskapsvern- og plantefredningsområde ved kgl. res. av 6. februar 1987 under betegnelsen Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde.

II

Det fredete området berører følgende gnr/bnr: 89/1, 89/2, 89/3, 89/4, 89/20 og 89/21.

Reservatet dekker et areal på ca. 40 dekar.

Grensene for det fredete området framgår av vedlagte kart i målestokk 1:5000, datert Miljøverndepartementet juli 1985. Kartet og fredningsbestemmelsene oppbevares i Åfjord kommune, hos fylkesmannen i Sør-Trøndelag, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet. De nøyaktige grensene for det fredete området skal avmerkes i marka. Knekkpunktene bør koordinatfestes.

III

Formålet med fredningen er:

- å verne en lokalitet med helt spesielle kvaliteter som botanisk verneområde, bl.a. et flygesandfelt som er unikt i denne del av landet og en tindvedskog og en bjørkeskogsom på grunn av skjellsandunderlaget danner helt spesielle vegetasjonstyper og
- å sikre et av de største tindvedbestand i Norge, hvis beliggenhet så langt ute på kysten gjør området ekstra verneverdig.

IV

For landskapsvern- og plantefredningsområdet gjelder følgende bestemmelser:

1. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er fredet mot skade og ødeleggelse unntatt det som følger av tillatt ferdsel eller tiltak i medhold av punktene V-VII.

Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler fra området.

Nye plantearter må ikke innføres. Treslagsskifte er ikke tillatt.

2. For dyrelivet gjelder viltlovens bestemmelser og forskrifter gitt i medhold av denne.
3. Alle inngrep som vesentlig endrer eller innvirker på landskapets art eller karakter er forbudt, herunder oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, opplag av båt, campingvogn o.l., framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, gjødsling og bruk av kjemiske bekjempningsmidler, uttak, lagring, oppfylling

eller planering av skjellsand eller annen masse og utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler. Oppstillingen er ikke fullstendig.

4. Motorisert ferdsel er forbudt
5. Militære øvelser, organisert idrettsutøvelse medregnet opplegg for orientering, trimløyper etc., riding, bålbrenning, camping og telting er forbudt.

V

Bestemmelsene i pkt. IV er ikke til hinder for

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse-, politi-, brannvern-, sikrings-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed.
2. Sanking av bær og matsopp.
3. Fortsatt bruk av potetåker i sørlige deler av området.
4. Beiting.
5. Fortsatt gjødsling av beitemark som tidligere ble gjødslet.
6. Uttak av bjørkeved etter forutgående blinking av den som har ansvar for oppsynet.
7. Motorisert ferdsel på veier i det fredete området.
8. Vanlig bruk av to fritidsboliger med tomter innenfor landskapsvern- og plantefredningsområdet.

VI

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak for å fremme fredningsformålet. Det kan utarbeides skjøtselsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene.

VII

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene når formålet med fredningen krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i spesielle tilfelle, dersom det ikke strir mot formålet med fredningen.

VIII

Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

IX

Den makt Kongen har etter §§ 6 og 10 til å fastsette nærmere regler om områdene og skjøtselen av dem, etter § 21 om merking av fredninger m.m., etter § 22 om regulering av ferdsel og etter § 23 til å gjøre unntak fra fredningsreglene, blir for disse områdene delegert til Miljøverndepartementet.

X

Disse bestemmelsene trer i kraft straks.

Vedlegg 2 – Spesielle skjønnsforutsetninger

I forbindelse med skjønnen ble partene enige om følgende justeringer i forhold til fredningsbestemmelsene:

- Bnr. 3 og bnr. 1 gis traktoradkomst til fjæra inntil 10 turer pr. år for hver, bnr. 3 noe vest for pkt. 3 og bnr. 1 noe nord for pkt. 12.
- Bnr. 3 kan ta ut en favn ved pr. år ved plukkhogst i samsvar med retningslinjer i skjøtselsplan.
- Parkeringsplass ved veien vest for pkt. 8 kan benyttes til bilparkering og for mobil kiosk i sommersesongen.
- Den såkalte potetåker (pkt. V nr. 3) kan anvendes som landbruksområde med nødvendig grøfting.
- Sjøveien nordover fra kommunal vei over gnr. 89, bnr. 3 og videre ned til fjæra på bnr. 4 regnes som bygdevei, jfr. fredningsbestemmelsernes pkt. V nr. 7.

Vedlegg 3 - Grunneiere

Navn	Adresse	Gnr/Bnr
Jann Ludvik Selbekk	Stokkøyveien 587 7178 Stokkøy	89/1
Odd Petter Hosen	Stokkøyveien 607 7178 Stokkøy	89/2
Frode Svenning	Sjøbakkan 21 7178 Stokkøy	89/3
Petter Anders Hosen	Sjøbakkan 4 7178 Stokkøy	89/4
Geir Guttelvik	Fagerheim Alle 38 7040 Trondheim	89/20
Einar Handberg	Bromstadekra 17 c 7046 Trondheim	89/21
Finansforbundet avd. Trøndelag	Postboks 2044, Sentrum 7410 Trondheim	89/28

Vedlegg 4 – Naturtyper og arts mangfold

Fauna

Tabell 1. Tabellen viser rødlista, særegne, eller sjeldne arter og deres funnområder.

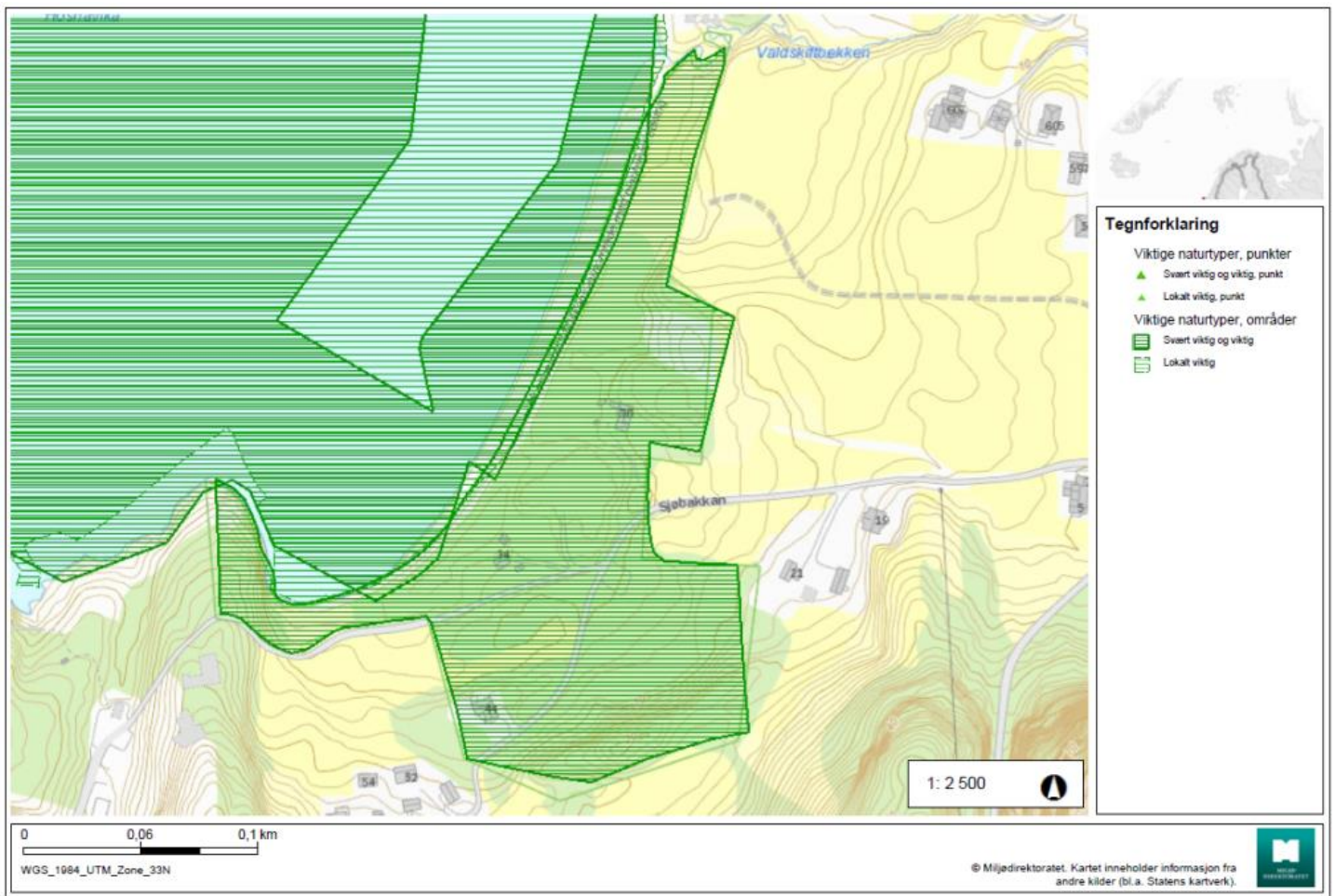
Art	Status*	Antall [anslag normalfunn hekkinger (h)/trekkende (t))/etc.]	Stedfesting	Kommentar [tidspunkt på året etc.]
Alke	EN	0-1(t)	VV00001592	Fåtallig i vinterhalvåret
Fiskemåke	NT	2-35	VV00001592	Vanlig forekommende
Makrellterne	EN	0-1	VV00001592	Fåtallig i sommerhalvåret
Stær	NT	0-2	VV00001592	Fåtallig i sommerhalvåret
Teist	VU	0-1	VV00001592	Vinterhalvåret
Gulspurv	NT	1-2	VV00001592	
Lomvi	CR		VV00001592	
Svartand	NT		VV00001592	
Tindved	LC		VV00001592	Hele året

*rødlistestatus pr 2015

Naturtyper

Tabell 2. Tabellen viser viktige naturtyper og deres areal.

Naturtype	Status	Areal	Stedfesting	Kommentar
Sanddyne		40 daa	BN00010369	Middels artsrik sanddynevegetasjon -Verdi A
Sanddynemark	VU			

Figur 18. Naturtyper i Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde, og i de nærliggende sjøområdene. Sanddyne verdi A dekker det meste av verneområdet. I sjøen er vika dekket av bløtbunnsområder i strandsonen, med innslag av større tareskogforekomster.

Vedlegg 5 - Bevaringsmål, med tilstandsvariabler og overvåkingsmetodikk

Tabell 3. Tabellen viser forvaltningsutfordringer i Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde.

Forvaltningsutfordring	Relevans	Aktuelle tilstandsvariabler*
Kulturbetinget natur	x	BF, GG,
Fremmede arter, problemarter	x	FA, PRPA
Forsøpling, drenering, inngrep, slitasje		PRFO, DR, PRFI, SE
Indikatorart	x	PRIA, Tindved
Artskartlegging – ny kartlegging	x	PRIA, Tindved
Tilrettelegging, info, grensemerker		-

*forkortelser jf. NIN.

1. Indikatorart (PRIA) - Tindved

Målet med å måle tilstandsvariabel PRIA er å følge utviklingen av tindvedbestanden. Dette gjøres ved å registrere antall individer langs ei linje. Det må først utføres en registrering i felt som skal ligge til grunn for den videre målingen (en referansetilstand). På denne måten kan man se om bestanden av tindveden endrer seg positivt eller negativt. Grenseverdiene vil settes etter første overvåking i felt.

Tilstandsvariabelen for Indikatorart (PRIA) klassifiseres i følgende trinn:

1. Lite endret - samsvar med referansetilstand
2. Moderat avvik fra referansetilstand
3. Stort avvik fra referansetilstand

Tabell 4. Bevaringsmål som er satt for Indikatorart, som er en forvaltningsutfordring i Hosensand

Bevaringsmål	Tilstandsvariabel	Overvåking		God tilstand		Middels tilstand		Dårlig tilstand		Målenhetintervall
		Start	Frekvens	NiN-trinn	Målt mengde	NiN-trinn	Målt mengde	NiN-trinn	Målt mengde	
Innen overvåking objekt VV000015 92 har tilstandsvariabelen PRIA god tilstand	PRIA Indikatorart	2016	Hvert 5. år.	1	≤ ?	2	? ≤ ?	3	≥ ?	? = antall individer av tindved. Settes etter befarings og oppdateres i Nat-stat.

Overvåking

Overvåkingsmetoden som skal benyttes er antall individer av tindved langs ei linje. Disse vil bli registrert i Nat-stat.

2. Gjengroingstilstand (GG)

Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområdet er tidligere beitet og slått. Etter at driften har opphørt har området vært preget av gjengroing. Ved å måle tilstandsvariabelen gjengroingstilstand kan det følges med på om tilstanden bedres etter at det blir gjeninnført beitedyr. Gjengroingsarter, som rogn, bjørk, einer, lyng, gran, skal måles langs en linje. Antall individer langs linja sier noe om hvilken tilstand verneområdet er i. Grenseverdiene for de ulike trinnene påregnes å måtte justeres etter første overvåking i felt.

Tilstandsvariabelen for Gjengroingstilstand (GG) klassifiseres i følgende trinn:

1. I bruk
2. Brakkleggingsfasen
3. Tidlig gjenvekstsuksjonsfase
4. Sein gjenvekstsuksjonsfase
5. Ettersuksjonstilstand

Tabell 5. Bevaringsmål som er satt for Gjengroingstilstand, som er en forvaltningsutfordring i Hosensand

Bevaringsmål	Tilstandsvariabel	Overvåking		God tilstand		Middels tilstand		Dårlig tilstand		Målenhetintervall
		Start	Frekvens	NiN-trinn	Målt mengde	NiN-trinn	Målt mengde	NiN-trinn	Målt mengde	
Innen overvåking subjekt VV000015 92 har tilstandsvariabelen GG god tilstand	GG Gjengroingstilstand	2016		1	0	2 og 3	$1 \leq 3$	4 og 5	≥ 4	X = antall individer av en gjengroingsart.

Overvåkning

Overvåkningsmetoden som skal benyttes er registrering av gjengroingsarter i bestemte linjer. Disse vil bli registrert i Nat-stat.

3. Fremmedartinnslag (FA)

Målet med å måle tilstandsvariabelen Fremmedartinnslag er å følge med spredning av sitkagran i verneområdet. Det er per i dag kjent at det finnes en voksen sitkagran i verneområdet, og flere skogsfelt med sitkagran utenfor verneområdet. Da verneområdet er relativt lite og tilgjengelig vil det være mest hensiktsmessig å gå en runde i verneområdet for å se om det har kommet nye oppslag av sitkagran. Antall sitkagranner som er observert vil registreres i Nat-stat

Tilstandsvariabelen for Fremmedartinnslag (FA) klassifiseres i følgende trinn:

1. Ingen/svakt fremmedartinnslag
2. Svakt fremmedartinnslag
3. Moderat fremmedartinnslag
4. Sterkt fremmedartinnslag
5. Gjennomgripende fremmedartinnslag

Tabell 6. Bevaringsmål som er satt for Fremmedartinnslag, som er en forvaltningsutfordring i Hosensand

Bevaringsmål	Tilstands variabel	Overvåking		God tilstand		Middels tilstand		Dårlig tilstand		Målenhet intervall
		Start	Fre-kvens	NiN-trinn	Målt mengde	NiN-trinn	Målt mengde	NiN-trinn	Målt mengde	
Innen overvåking objekt VV000015 92 har tilstandsvariabelen PRFA god tilstand	FA Fremmed artinnslag	2016	5 år	1	≤ 0	2 og 3	1 ≤ 5	4 og 5	≥ 5	X = antall individer av sitkagran

Overvåking

Overvåkingsmetoden som skal benyttes er strukturerte befaringer i hele verneområdet. Disse vil bli registrert i Natstat.

Vedlegg 6 – Samlet tiltaksbeskrivelse med kostnadsoverslag og fremdriftsplan

Bev. Mål	Når	Tiltak	Ansvarlig	Kostnad (inkl mva)	Finansiering
GG, GG VV00001592	2016	Inngjerding	FM/dyreholder	70 000kr	Bestillingsdialog
PRIA, GG VV00001592	Årlig	Beite	FM	Etter avtale	Bestillingsdialog
PRIA	5.år	Overvåke tindvedbestanden		-	
GG VV00001592	5.år	Overvåke gjengroingstilstanden	FM	-	Bestillingsdialog
FA VV00001592	5.år	Registrering	SNO	-	
FA VV00001592	2016	Felling av sitkagran	FM, SNO i felt	-	Bestillingsdialog
	2016	Utarbeiding av natursti		20 000	Bestillingsdialog

Vedlegg 7 – Begrepsforklaring

Bevaringsmål og bevaringsmålobjekt

Et bevaringsmål er en kort beskrivelse av en ønsket tilstand for en naturtype (evt. annet kartobjekt). Kartobjektet som det da er knyttet bevaringsmål til kalles **bevaringsmålobjekt**. Ofte er slike objekt allerede etablert, f.eks. i Natur i Norge (NiN) - databasen/Naturbasen.

Tilstandsvariabler

Man bruker en eller flere **tilstandsvariabler** (eks. Fremmedartsinnslag (FA)) for å måle **tilstanden** til bevaringsmålobjektet. De fleste tilstandsvariablene er definerte i Artsdatabankens Naturtypebase (variasjon-tilstandsøkokliner).

Tilstandsklasser

Samtidig med at forvaltningsmyndigheten fastsetter bevaringsmål, skal de også gi konkrete grenseverdier for tre **tilstandsklasser**; *god tilstand*, *middels tilstand* eller *dårlig tilstand*. Lokal overvåking av en tilstandsvariabel, vil resultere i et tall eller ja/nei. Dette resultatet plasserer variabelen i en av de tre tilstandsklassene. Det er forvaltningsmyndigheten som fastsetter grenseverdiene for disse tilstandsklassene. Det kan være aktuelt å justere grenseverdiene når man får tilgang til konkrete overvåkingsdata.

Målt tilstand for den aktuelle tilstandsvariabelen kan "oversettes" til et NiN-trinn (eller egendefinert trinn).

NiN trinndeling

I NiN-kartlagte områder er det ofte registrert tilstandsvariabler med et tilhørende **NiN-trinn** (eks. FA-Fremmedartsinnslag = 2). Overvåkingsdata kan brukes for å angi NiN-trinn for en tilstandsvariabel. Dersom overvåkingsdata viser endringer i fremmedartsinnslaget, kan det derfor være aktuelt å revidere NiN-trinnet som er gitt i kartleggingsdataene. Hvis forvaltningsmyndigheten ønsker å overvåke en tilstandsvariabel som ikke er plassert på et NiN-trinn, må man selv fastsette trinnet.

Overvåkingsmetode

Overvåking av tilstand skjer etter en **overvåkingsmetode**. Metoden har alltid geografiske egenskaper (f.eks. bevaringslinje, transekt, overvåkingsrute), og skal kunne vises på kart. Dette kartobjektet beskriver metoden. Dette skal registreres i fagsystemer for verneområder kalt nat-stat. Overvåkingsmetoden skal også inkludere en beskrivelse av hvordan data skal innhentes. Beskrivelsen kan bestå av tekst og illustrasjonsfoto. Det er avgjørende at metoden er godt dokumentert og kan gjentas. Overvåkingen skal alltid resultere i et tall, eller ja/nei.

Tiltak

Dersom bevaringsmålets tilstand utløser tiltak, kan det være behov for å definere hvilket område tiltaket skal gjøres i. Dette gjøres evt. i SNOs Verneområdelogg.

Vedlegg 8 - Vernekart for Hosensand landskapsvern- og plantefredningsområde

